

Til:

Billeddiagnostiske afdelinger og klinikker
Andre afdelinger, hvor der anvendes røntgen
Ansvarlige fysikere på ovenstående afdelinger

Retningslinjer for dosisovervågning af personer på billeddiagnostiske afdelinger og klinikker samt for personer på øvrige afdelinger på sygehuse

24. juni 2013

Sagsnr. 1-5610-8/1/

Reference HWA

T 4454 3468

E sis@sis.dk

Den fysiske udformning af og brugsmønstret for røntgenapparaturl på sygehuse mv. har ændret sig en del siden 1997, hvor bekendtgørelse nr. 823 af 31. oktober 1997 om dosisgrænser for ioniserende stråling trådte i kraft. En revideret bekendtgørelse forventes først udsendt i forbindelse med det kommende EU-direktiv om ioniserende stråling. Der er derfor behov for en præciserende fortolkning på enkelte af bekendtgørelsens områder om dosisovervågning af den personkreds, der deltager i røntgenundersøgelser. Røntgenundersøgelser er defineret på linje med i bekendtgørelse 975/1998¹ som undersøgelse, intervention eller anden planlæggende eller vejledende procedure, hvorved der anvendes røntgenstråling.

Det præciseres derfor i forhold til bekendtgørelsens bilag 4 pkt. 1.1.1 og 1.1.3 at:

- Kravene til dosisovervågning af personer på billeddiagnostiske afdelinger fortolkes, således at personer, der udelukkende har opgaver i forbindelse med undersøgelser, der ikke involverer ioniserende stråling, ikke længere kræves dosisovervåget. For krav til dokumentation m.v. henvises til nedenfor.
- Kravene til dosisovervågning af personer, som arbejder med røntgenstråling uden for de billeddiagnostiske afdelinger jf. foran præciseres således, at alle, der mere end to gange ugentligt deltager ved røntgenundersøgelser, skal dosisovervåges.

Sundhedsstyrelsen forholder sig ikke til hvorvidt en person er formelt ansat af den virksomhed, der er ansvarlig for et røntgenanlæg. Det afgørende er, at personen bestrider en funktion, der omfatter brug af røntgenstråling i bekendtgørelsens forstand, uanset hvorledes det formelle ansættelsesforhold er (personer fra vikarbureauer eksempelvis).

Det præciseres derfor, at:

- Overalt hvor der i bekendtgørelsen med bilag henvises til "ansatte", skal det tolkes i overensstemmelse med bekendtgørelsens § 1 stk.1 pkt. 2, uanset hvem den formelle arbejdsgiver er.

¹ Sundhedsstyrelsens bekendtgørelse nr. 975 af 16. december 1998 om medicinske røntgenanlæg til undersøgelse af patienter

Dosisovervågning på billeddiagnostiske afdelinger

I løbet af den seneste årrække er udviklingen af strukturen på sygehuse gået fra røntgenafdelinger, hvor der hovedsageligt blev udført undersøgelser med røntgenapparater, til billeddiagnostiske afdelinger, hvor der også udføres undersøgelser uden anvendelse af ioniserende stråling. En tilsvarende udvikling er set for nogle røntgenklinikker. I forbindelse hermed er der blevet stillet spørgsmål til fortolkning af reglerne vedr. dosisovervågning af personale på disse afdelinger/klinikker.

De generelle retningslinjer for dosisovervågning findes i kapitel 7 i ovenstående bekendtgørelse, mens bilag 4 giver retningslinjer for forskellige typer af arbejdspladser og -opgaver. I henhold til punkt 1.1.1 i bilag 4 skal alle læger, sygeplejersker, radiografer, sygehjælpere og portører, der er ansat på en røntgenafdeling dosisovervåges – idet det på bekendtgørelsens udstedelsestidspunkt måtte forventes, at alle disse personer ville være stråleudsatte i forbindelse med deres funktion på afdelingen. På en nuværende billeddiagnostisk afdeling/klinik kan der imidlertid være personer, som udelukkende beskæftiger sig med undersøgelser, der ikke involverer brug af ioniserende stråling.

Som følge af denne udvikling kan SIS godkende, at dosisovervågning af læger, sygeplejersker, radiografer, sygehjælpere og portører med funktioner på en billeddiagnostisk afdeling/klinik (bekendtgørelsens bilag 4 pkt. 1.1.1) organiseres efter følgende retningslinjer:

- Personer, der varetager opgaver i forbindelse med undersøgelser, der involverer ioniserende stråling, kræves fortsat dosisovervåget i henhold til kravene i punkt 1.1.1 i bilag 4.
- Personer, der udelukkende har opgaver i forbindelse med undersøgelser, der ikke involverer ioniserende stråling, kræves ikke dosisovervåget. Der skal foreligge en liste over de personer med funktioner på afdelingen, som er fritaget for dosisovervågning, inkl. en beskrivelse af baggrunden for fritagelsen. Det skal tilkendes gives for de pågældende, at de ikke er berettiget til at deltage i arbejde, der involverer røntgenstråling, ej heller i enkelt-situationer, uden at de dermed overføres til gruppen af dosisovervågede jf. foran.

Dosisovervågning af personer, som arbejder med anden røntgendiagnostik

Brugen af røntgenapparat uden for dedikerede røntgendiagnostiske afdelinger/afsnit er steget markant over den seneste årrække. En del af det anvendte røntgenapparat er mobilt, og det er i nogle tilfælde på sygehusafdelinger blevet betragtet som ikke-fastinstalleret i forhold til kravene i punkt 1.1.3 i ovennævnte bekendtgørelse.

På bekendtgørelsens udstedelsestidspunkt var den sædvanlige praksis, at apparatur på hjul blev anvendt til at køre ud på eksterne afdelinger for i enkeltstående tilfælde at kunne foretage undersøgelser på stedet, dvs. at apparaturet ikke blev betragtet som fast tilhørende den eksterne afdeling, og kravene til dosisovervågning var derfor lempeligere. Med den ændrede brug af røntgenapparater kan det forhold, at et apparats fysiske design gør det ”let flytbart” ikke enkeltstående anvendes som parameter til at afgøre, hvilken strålebelastning personalet udsættes for.

I forlængelse af foranstående gælder derfor følgende for de personer, der arbejder med røntgenapparater, som anvendes uden for de traditionelle billeddiagnostiske afdelinger:

- Alle personer, der mere end to gange om ugen assisterer ved eller udfører en røntgenundersøgelse skal dosisovervåges jf. bilag 4 pkt. 1.1.3. Undtaget er dog personer, der kun arbejder med skannere til bestemmelse af knoglemineralindhold.

Er der spørgsmål til ovenstående kan Sektionen for Medicinsk Anvendelse ved Statens Institut for Strålebeskyttelse kontaktes.

Med venlig hilsen

Hanne Waltenburg
Chefkonsulent